Никола Бодирога
асистент-приправник, Правни факултет, Универзитет у Београду

Приговор дужника против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе

Резиме

Извршење на основу веродостојне исправе је погодност за извршне повериоце који располажу нарочито квалификованим исправама, које сведоче о постојању и доспелости њихових потраживања. За разлику од извршења на основу извршне исправе, извршењу на основу веродостојне исправе, не претходи парнични, тј. неки други когнициjски (испитни) поступак у којем би се на ауторитативан и несумњив начин утврдило постојање и валидност потраживања. Управо из тих разлога извршење на основу веродостојне исправе мора бити подвргнуто контроли кроз гарантовање права на изјављивање правног лека којим би се испитала законитост решења о извршењу на основу веродостојне исправе. Гарантовањем права на приговор против решења о извршењу на основу веродостојне исправе и прописивањем одговарајућих правила процедуре по изјављеном приговору, остварује се склад између два битна начела извршног поступка: начела хитности и начела законитости.

Кључне речи*: веродостојна исправа, решење о извршењу, приговор. -процедура.*

Извршење на основу веродостојне исправе према ЗИП из 2004.

Допуштање извршења на основу веродостојне исправе и правно регулисање овог института има за циљ да допринесе брзом и економичном току извршног поступка. Тумачењем одредаба ЗИП које уређују институт извршења на основу веродостојне исправе, закључујемо да закон одређене исправе прихвата као веродостојне документе. За ове документе важи претпоставка да тачно одражавају правну ситуацију на коју се односе, па због тога имају квалитет правних аката на основу којих се може спровести извршење. [1)] Овлашћење за одређивање извршења на основу веродостојне исправе је остало на извршном суду, али не треба искључити скоре измене у том смислу. [2)]

Нови ЗИП из 2004. је проширио круг исправа које се сматрају веродостојним. Примера ради, у веродостојне исправе сврстане су и банкарска гаранција и документарни акредитив. Постоје схватања да је требало отићи још напред па у веродостојне исправе уврстити и све оне исправе на којима је дужник својим потписом и печатом потврдио висину и доспелост обавезе (нпр. оверена припремљења или окончана ситуација код уговора о грађењу) . [3)] "Коначни обрачун изведених радова садржи у себи вредност изведених радова по свим ситуацијама, па и по окончаној, износ који је инвеститор платио и износ исплаћених радова. Ако овај коначни обрачун овери овлашћено лице, тада исти постаје извод из оверених пословних књига и као такав представља веродостојну исправу у смислу члана 446. став 2. ЗПП на основу које се може тражити издавање платног налога под условима из наведеног члана или поднети предлог за извршење у смислу члана 22. ЗИП."[4)] "Побијаним решењем тужба је одбачена. Жалба тужиоца није основана. Из стања у списима произилази да тужилац доспело новчано потраживање, које је предмет тужбеног захтева доказује окончаном ситуацијом, која је по својој садржини фактура. Првостепени суд је одбацио тужбу, применом члана 446. ст. 4 и 5. ЗПП налазећи да поверилац може свој потраживање да оствари и у извршном поступку, непосредним подношењем предлога за извршење на основу веродостојне исправе, а не да редовном тужбом прво покреће парницу, па по окончању парнице предлог за извршење, с обзиром да своје доспело новчано потраживање доказује веродо-

1. Б. Старовић, Р. Кеча, "Грађанско процесно право", Нови Сад 2004, стр. 618.
2. У Хрватској је изменама Овршног закона из 2005, овлашћење за доношење решења о извршењу на основу веродостојне исправе пренето на јавне бележнике. Ако би предлог за извршење био поднет суду, суд би тај предлог морао да одбаци због ненадлежности (члан 252. б/2 Овршног закона Хрватске, Народне Новине 88/05.) Суд према најновијим изменама Овршног закона Хрватске може да одлучује о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе само ако оцени да предлог није допуштен, уредан или основан. Овакво решење би било применљиво и за наше право, имајући у виду скоро усвајање Закона о јавним бележницима и улогу који ће они добити у нашем правном систему.
3. Владимир Козар "Извршни поступак", Београд, 2005, стр. 57.
4. Одговор утврђен на седници Одељења за привредне спорове Вишег привредног суда у Београду, од 15. 10. 2001.

стојном исправом, а која се уподобљује фактури у смислу чл. 22. став 2. ЗИП, јер је реч о исправи из које се види основ, износ и доспелост тужиочевог потраживања."[5] Ако се ове исправе, које су од стране судске праксе редовно подвођене под појам веродостојне исправе, не могу подвести под члан 36. ЗИП, постоји тумачење, да би на основу њих требало дозволити вођење скраћеног извршног поступка на основу члана 253. ЗИП. Тим чланом је прописано да се скраћени поступак може спровести на основу сваке веродостојне исправе којом се на несумњив начин доказује постојање, износ и доспелост повериочевог потраживања. При том присталице овог тумачења наводе да се скраћени извршни поступак може водити не само на основу исправа наведених у члану 253. ЗИП, већ су наведене исправе само оне, које се у пракси најчешће јављају. Мишљења смо да се овакво тумачење не може прихватити. Појам веродостојне исправе из члана 36. ЗИП је по обиму свакако шири од појма веродостојне исправе из члана 253. ЗИП. То даље значи, да све исправе на основу којих се може водити скраћени извршни поступак су истовремено подобне за извршење у складу са општим одредбама ЗИП о извршењу на основу веродостојне исправе. Али обрнуто, не може да важи. Уколико би се то прихватило, у крајњем исходу би било могуће, да се на основу привремене или окончане грађевинске ситуације може водити скраћени извршни поступак, али не и извршење на основу веродостојне исправе у складу са општим одредбама ЗИП. Интенција законодавца је била да услови за скраћени извршни поступак буду ригиднији него услови за поступак извршења на основу веродостојне исправе. "Извод оверених ставки са карактеристикама описаним у питању (осим када се ради о изводу из пословних књига из чл. 36. став 2. тачка 4. ЗИП) , не представља веродостојну исправу у смислу члана 36. став 2. и члана 253. став 1. ЗИП. Ово стога што члан 36. став 2. ЗИП таксативно набраја исправе које се имају сматрати веродостојним исправама у смислу ЗИП, а извод из оверених ставки (осим извода из полсовних књига из тач. 4.) међу њима није побројан. Веродостојне исправе из члана 253. став 1. ЗИП могу бити само оне из члана 36. став 2. ЗИП, с тим да морају имати неку додатну квалификацију, да би се на основу њих могао спровести скраћени извршни поступак. Дакле, иако овај члан не наводи таксативно исправе на основу којих ће се спровести скраћени поступак, из употребљеног термина "веродостојна исправа" произилази, да су то само исправе из члана 36. став 2. ЗИП."[6]

Спорно је и да ли се под појам веродостојне исправе може подвести страна исправа. Чланом 253. став 3. ЗИП је прописано да се скраћени извршни поступак не може спровести на основу стране извршне исправе. На тај начин стране менице, чекови, банкарске гаранције итд. су у подређеном положају у односу на исте такве домаће веродостојне исправе. Када је реч о извршењу на основу веродостојне исправе, члан 36. ЗИП се о овом питању не изјашњава. Имајући у виду решења из ЗИП из 2000. као и судску праксу успостављену на основу решења из овог закона, може се закључтити да је преовладавао став да не треба дозволити извршење

5. Решење Вишег трговинског суда у Београду Пж. 1097/2002 од 19. 02. 2002.
6. Правни став Вишег трговинског суда од 20. 09. 2005.

на основу стране приватне исправе. "На то упућује одредба члана 12. Закона о извршном поступку, којим је регулисана могућност извршења на основу одлуке страног суда, која испуњава законом прописане услове. Тумачење наведене одредбе закона указује на то да у таквој ситуацији, фактура коју је издало страно правно лице, иако то није прецизно регулисано одредбама члана 22. Закона о извршном поступку, нема потребно дејство за одређивање извршења на основу веродостојне исправе. Код изнетог, не може се прихватити становиште нижих судова да су приложени рачуни-фактуре страног правног лица веродостојне исправе у смислу члана 22. Закона о извршном поступку на основу којих се може непосредно одредити извршење. Сагласно томе, поверилац је учинио вероватним постојање правног интереса, да тужбом покрене парницу против туженог, због чега је усвојена ревизија тужиоца."[7] Члан 36. став 2. тачка 5. ЗИП из 2004. је искључио могућност извршења на основу стране јавне исправе којом се успоставља новчана обавеза. Како у погледу изједначавања страних приватних исправа са домаћим веродостојним исправама постоји правна празнина, а имајући у виду да је законодавац на несумњив начин искључио само вођење скраћеног извршног поступка на основу страних веродостојних исправа, мишљења смо да нема сметње да се извршење на основу стране веродостојне исправе изједначи са извршењем на основу веродостојних исправа из члана 36. ЗИП. Остаје, наравно, да се види на који начин ће ову недоумицу да разреши судска пракса.

Питање садржине предлога за извршење на основу веродостојне исправе је, такође, било једно од питања којим се бавила судска пракса. "Предлог за извршење на основу веродостојне исправе осим елемената побројаних у члану 49. став 1. ЗИП у трговинским стварима у члану 243. став 1. ЗИП, мора да садржи и захтев да се извршном дужнику наложи да у одређеном року намири потраживање заједно са одмереним трошковима. Ово стога што је за доношење решења о извршењу из члана 52. став 2. ЗИП, као и члана 255. став 1. ЗИП, постојање таквог захтева, неопходан предуслов. Како, међутим, у чл. 49. ЗИП није изричито предвиђено, да је овај захтев део обавезне садржине предлога за извршење на основу веродостојне исправе, то се овај недостатак не може санкционисати на начин предвиђен у члану 103. став 6. ЗПП, када је предлог поднео пуномоћник адвокат, односно, не може се одмах одбацити. Потребно је, претходно наложити пуномоћнику, да исти уреди, па тек уколико по налогу суда не поступи, исти се може одбацити. Ово стога, што поднети предлог за извршење нема недостатак због којег суд не може по предлогу поступати. Без обзира из ког разлога је законодавац пропустио да захтев за намирење потраживања пропише као део обавезне садржине предлога за извршење на основу веродостојне исправе, последице овог пропуста не могу трпети странке."[8]

Видели смо да је интенција закоднодавца била да фаворизује извршење на основу веродостојне исправе у односу на парнични поступак за издавање платног

7. Решење Врховног суда Србије, Рев 251/02 од 03. 07. 2002, види "Билтен судске праксе Врховног суда Србије" број 4/2002, стр. 139 и 140.
8. Правни став Вишег трговинског суда од 20. септембра 2005.

налога. Ако поверилац располаже неком од веродостојних исправа, онда он може да тражи само спровођење извршења, осим у ситуацији у којој докаже постојање посебног правног интереса, који би оправдао вођење поступка за издавање платног налога. Између ова два института, тј. извршења на основу веродостојне исправе са једне и поступка за издавање платног налога са друге стране, влада однос искључивости. Правило је да се извршењу даје предност, јер се тиме постиже виши квалитет правне заштите. "У смислу одредбе члана 453. став 3. ЗПП суд ће издати платни налог и без предлога тужиоца, увек када су испуњени услови прописани у ставовима 1. и 2. наведеног члана. Међутим, када се на основу веродостојних исправа које су приложене тужби, односно, којима се доказује утужено потраживање, може основано исходовати доношење решења о извршењу на основу веродостојне исправе у смислу одредаба Закона о извршном поступку, тада ће суд издати платни налог само ако тужилац учини вероватним постојање правног интереса за то (члан 453. став 4. ЗПП) . Ако тужилац не учини вероватним постојање правног интереса, суд ће такву тужбу одбацити, сходно одредби члана 453. став 5. ЗПП, при чему ни у једној од наведених одредаба није прописана обавеза суда да странку која нема адвоката претходно поучава о томе да је потребно да образложи постојање правног интереса за подношење тужбе. Суд никада нема обавезу да подучава странку која има пуномоћника адвоката, а дужност суда да подучава неуку странку која нема пуномоћника из одредбе члана 275. став 2. ЗПП, не односи се на описану ситуацију. Стога у поменутој ситуацији, суд може одмах одбацити поднету тужбу."[9)]

Одређивање извршења на основу веродостојне исправе је бржи и ефикаснији поступак који је могућ само ако поверилац поседује неку од исправа којој ЗИП придаје својство веродостојне исправе. Управо због тога могућности за оспоравање решења о извршењу на основу веродостојне исправе су веће. Изјављивањем образложеног приговора, извршни дужник исходује стављање ван снаге решења о извршењу на основу веродостојне исправе и укидање спроведених радњи. Другим речима, доношење решења о извршењу је брже, али је и његово стављање ван снаге олакшано. Изјављивањем приговора, даљи поступак се, под условом да се решење о извршењу побија у целини или у обавезујућем делу, преноси на парнични суд, јер једино он може на ауторитативан и несумњив начин да се изјасни о постојању потраживања, ради кога је одређено извршење. Решење о извршењу на основу веродостојне исправе има двојаку правну природу, јер су у њему садржане две одлуке: 1) налог извршном дужнику да измири потраживање (који су уподобљава платном налогу) и 2) решење о извршењу у ужем смислу. Из тога произилази да и приговор извршног дужника против оваквог решења има двојаку правну природу.

9. Правни став Вишег трговинског суда од 20. септембра 2005.

Активна легитимација за изјављивање приговора

Активно легитимисан је извршни дужник. Поред извршног дужника, треба узети да активна легитимација припада и његовом законском заступнику. За изјављивање приговора овлашћен је и дужников правни следбеник. Ако је у решењу о извршењу наложено испуњење обавезе која солидарно терети више дужника, сваки од њих може изјавити приговор. Странка у поступку може бити само физичко и правно лице, односно посебним поступцима одређује се ко осим физичких и правних лица може бити странка у поступку (члан 73. став 1. и 2. ЗПП) . Странка која је потпуно пословно способна може сама да преузима радње у поступку, тј. има парничну способност. Странку која нема парничну способност заступа њен законски заступник (члан 75. ЗПП) . Законски заступник може у име странке предузимати све радње у поступку. Ако је за подизање или повлачење тужбе, за признање или одрицање од тужбеног захтева, за закључење поравнања, изјављивање, повлачење или одрицање од правног лека посебним прописима одређено да заступник мора имати посебно овлашћење, онда он може те радње предузимати само ако има такво овлашћење (члан 76. ЗПП) . Према томе, треба узети да је и законски заступник активно легитимисан да поднесе приговор и без посебног овлашћења, изузев ако се то овлашћење захтева посебним прописима.

Поставља се питање активне легитмације сукцесора - Сукцесија се састоји у томе што неко лице ступа у какав правни однос (право или обавезу) , који већ постоји, на место другога, а на основу неког односа који постоји између њих двојице. Лице које ступа на место другога, као нов субјект права или обавезе, зове се правни наследник (successor, Rechtsfolger) досадашњег субјекта, а овај као претходник (Rechtsvorgänger) . [10] "Суштина сукцесије састоји се у томе: а) што већ постоји неки правни однос (право или обавеза) у који неко сада улази (због чега сукцесија спада у деривативни вид стицања права који је иначе шири појам од ње, пошто обухвата и случај када стечено право није идентично с правом претходника) ; б) што се овде правни однос не мења, већ се само мењају лица која у њему стоје (тј. идентитет правног односа и даље постоји) ; и в) што сукцесија настаје на основу нарочитог односа између сукцесора и и претходника. [11] Сукцесија, дакле, представља само промену лица при неком правном односу, али се притом не мења природа и садржај тог односа, те према томе, неко право стечено са користима, теретима, манама и ограничењима, која су са њима скопчана, тако и обавеза прелази заједно са свим средствима одбране на сукцесора. И овде важи оно опште правило о прелазу права и обавеза с једног на другога: Нико не може пренети на другог више права него што сам има (Nemo plus iuris ad allium transferre potest quam ipse haberet) . Сукцесија је могућа само код правних односа, не и код фактичког односа као што је државина. Сукцесије не може бити код свих правних односа. Сукцесија је искључена код породичноправних односа, а није могућа ни код оних имовинско-

10. Андра Ђорђевић "Систем грађанског права", Београд 1996. стр. 437
11. Андра Ђорђевић, op. cit. стр. 438.

правних односа који су везани за личност субјекта, тј. код оних имовинскоправних односа код којих постоји забрана преноса. По правилу, сукцесије може бити само код имовинскоправних односа. Сукцесија се разликује као сингуларна и универзална. Сингуларна је сукцесија кад неко ступа у само у поједини правни однос другога, само у поједина права или обавезе. Свеједно је притом да ли тај ступа у само један једини правни однос или у исто време у више правних односа другог, само кад у сваки од њих посебно сукцедира.[12)] Универзална сукцесија постоји кад неко ступа одједном у све имовинскоправне односе другог као целину или скуп, или најмање у неку квоту туђе имовине а из које испадају само она лична права и обавезе које су неотуђиве. Да сумирамо: универзални сукцесор дужника ће увек имати активну легитимацију за изјављивање приговора, а појединачни сукцесор, само ако се сукцесија тиче потраживања које се у извршном поступку принудно намирује.

Овде ваља размотрити и питање активне легитимације пуномоћника. Странке могу предузимати радње у поступку лично или преко пуномоћника (члан 84. ЗПП) . Пуномоћник може бити свако физичко лице које је потпуно пословно способно, осим лица које се бави надриписарством. Ако се као пуномоћник појави лице које се бави надриписарством , суд ће таквом лицу ускратити даље заступање и о томе ће обавестити странку. (члан 85. став 1. и 2. ЗПП) . Радње које у поступку предузима пуномоћник у границама пуномоћја имају исто правно дејство као да их је предузела сама странка. Странка може опозвати или изменити радњу свог пуномоћника. Обим пуномоћја одређује сама странка. Странка може овластити пуномоћника да предузима поједине одређене радње или да предузима све радње у поступку (члан 88. став 1. и 2. ЗПП) . Ако је странка издала адвокату пуномоћје за вођење парнице, а није ближе одредила овлашћења у пуномоћју, адвокат је на основу оваквог пуномоћја овлашћен: 1) да врши све радње у поступку, а нарочито да подигне тужбу, да је повуче, да призна тужбени захтев или да се одрекне тужбеног захтева, да закључи поравнање, да изјави правни лек и да се одрекне или да одустане од њега, као и да предлаже извршење привремених мера обезбеђења, 2) да подноси предлог за извршење или за обезбеђење и да предузима потребне радње у поступку поводом таквог захтева; 3) да пренесе пуномоћје на другог адвоката или овалсти другогх адвоката на предузиамње само појединих радњи у поступку. Адвокату је увек потребно посебно пуномоћје за подношење пердлога за понављање поступка (члан 89. ЗПП) . Ако странка у пуномоћју није ближе одредила обим овлашћења пуномоћника, пуномоћник који није адвокат може на основу оваквог пуномоћја да предузима све радње у поступку али му је увек потребно изричито овлашћење за повлачење тужбе, за признање или одрицање од тужбеног захетва, за закључење поравнања, за повлачење или одрицање од редовног правног лека и за преношење пуномоћја на друго лице (члан 90. ЗПП) . Дакле, на подношење приговора активно легитимисан је и пуномоћник, с тим што ако се ради о пуномоћнику-адвокату није потребно посебно пуномоћје. Ако се ради о пуно-

12. Андра Ђорђевић, op. cit. стр. 437.

моћнику који није адвокат, ЗПП тражи посебно овлашћење за повлачење или одрицање од правног лека. Како изјављивање правног лека није наведено као радња за коју се захтева посебно пуномоћје, то треба узети да и пуномоћник који није адвокат може поднети приговор без посебног овлашћења.

У случају да је приговор против решења о извршењу на основу веродостојне исправе изјавило лице које није активно легитимисано, али то измакне пажњи извршног суда, поставља се питање шта треба да чини парнични суд. "Парнични суд предмет треба да врати извршном суду. Извршни судија приговор изјављен против решења о извршењу донет на основу веродостојне исправе треба да одбаци као приговор изјављен од стране неовлашћеног лица и укине решење донето поводом приговора неовлашћеног лица и констатује правноснажност решења о извршењу. [13)] Интересантно је и питање активне легитимације солидарног дужника из веродостојне исправе. Ево како је на то питање одговорио Виши трговински суд у Београду."Солидарни дужници нису нужни и јединствени супарничари. Отуда приговор једног солидарног дужника против решења о извршењу у коме су за дужнике означени и други солидарни дужници, није и приговор осталих солидарних дужника. Решење о извршењу је правноснажно у односу на остале солидарне дужнике који против решења о извршењу нису изјавили приговор. По приговору солидарног дужника који је изјавио приговор, поступа се на начин прописан чланом 54. став 1. ЗИП, укидају се спроведене извршне радње и ставља се ван снаге решење о извршењу у делу у коме се односи на ужника који је изјавио приговор, предлог се сматра тужбом у односу на њега и по тужби се поступа као поводом приговора против платног налога."[14)]

Рок

Рок за изјављивање приговора износи 3 дана. Овај рок, ипак, није преклузиван. Уколико дужник пропусти изјављивање приговора у овом року, он га изузетно може изјавити и накнадно. У случајевима у којима пропуштање има за последицу преклузију, пропуштање би могло да има и врло штетне последице на крајњи исход поступка. тј. на доношење правилне одлуке. [15)] Последице пропуштања наступају аутоматски самим чином пропуштања, а крајњи исход може да буде доношење неповољне одлуке за странку која је радњу пропустила чак и када се пропуштање странци не може уопште уписати у кривицу. [16)] Зато постоји установа која је правно уобличена за отклањање последица пропуштања која се не могу уписати у кривицу странака. Установа повраћаја у пређашње стање је изграђена

13. Правни став одељења за привредне спорове Вишег трговинског суда у Београду од 30. 08. 2002.
14. Правни став утврђен на седници Одељења за привредне спорове Вишег трговинског суда од 27. 09. 2004.
15. Чалија, Омановић, "Грађанско процесно право", Сарајево, 2000., стр. 180.
16. Чалија, Омановић, оп. цит.

на процесно-правној конструкцији, у основи које се налази фикција да је пропуштена (а накнадно предузета) радња правовремено предузета. [17] ЗИП у члану 22. предвиђа да је дозвољено враћање у пређашње стање због пропуштања рока за приговор, односно, рока за жалбу. Овај члан треба тумачити у вези с чланом 27. ЗИП који предвиђа сходну примену ЗПП у поступку извршења и обезбеђења, ако сам ЗИП не одређује друкчије. То значи да се као претпоставке за примену установе повраћаја у пређашње стање, примењују одредбе ЗПП. "Ако странка пропусти рочиште или рок за предузимање радње у поступку и услед тога изгуби право на предузимање те радње, суд ће тој странци на њен предлог дозволити да накнадно изврши ту радњу (враћање у пређашње стање) , уколико постоје оправдани разлози пропуштања (члан 111. став 1. ЗПП) . Кад се дозволи враћање у пређашње стање поступак се враћа у оно стање у коме се налазио пре пропуштања, што има за последицу укидање свих одлука које је суд донео због пропуштања (члан 111. ЗПП) . Предлог се подноси суду код кога је требало извршити пропуштену радњу, дакле првостепеном суду. Предлог се подноси у року од 8 дана од дана када је престао разлог који је прузроковао пропуштање, изузев уколико је странка доцније сазнала за пропуштање, у ком тренутку се рок рачуна од дана сазнања. [18] Међутим после протека 60 дана од дана пропуштања не може се тражити повраћај у пређашње стање. Ако се повраћај у пређашње стање тражи због пропуштања рока (што и јесте ситуације предвиђена чланом 22. ЗИП) предлагач је дужан да истовремено са подношењем предлога предузме и пропуштену радњу. Потребно је да је а) извршни дужник пропустио рок за приговор; б) да је услед пропуштања наступила преклузија тј. да је извршни дужник изгубио право на предузимање те радње; ц) разлог за пропуштање мора бити оправдан (*iusta causa*) . Пропуштање је оправдано ако се не може приписати странци или њеном заступнику у кривицу. д)

Предлог мора бити благовремено поднет, тј. унутар граница одређених објективним роком, а узимајући у обзир и правила о рачунању субјективног рока. За решавање поводом изјављеног предлога надлежан је суд код кога је требало изјавити приговор. Извршни дужник је дужан да истовремено са предлогом за повраћај у пређашње стање уложи и приговор. Предлог за повраћај у пређашње стање не утиче на даљи ток поступка. Суд може да одлучи да застане с поступком до правноснажноти решења о предлогу (члан 114. ЗПП) . Суд одлучује о предлогу без одржавања расправе. Уколико суд допусти повраћај у пређашње стање, онда се парница враћа у оно стање у коме се налазила пре пропуштања. Укидају се и све одлуке које су донете као последица пропуштања, а накнадно предузета радња сматра се да је благовремено предузета. [19] Како је у нашем случају предлог за повраћај у пређашње стање уложен због пропуштања рока за изјављивање приговора, решењу о извршењу се на тај начин одузима дејство правноснажности, а накнадно изјављен приговор сматра се да је благовремено изјављен. Поставља се пи-

17. Чалија, Омановић, op. cit.
18. Ради се дакле о субјективном року.
19. Чалија, Омановић, op. cit. стр. 181.

тање шта ако извршни суд одбије предлог за повраћај у пређашње стање због пропуштености рока за изјављивање приговора. Који правни лек би могао да се изјави против оваквог решања извршног суда? У том случају дужнику би стајала на располагању жалба, као правни лек који може да се изјави против сваког решења донетог у првом степену, осим ако је самим законом прописано да жалба није дозвољена.

Разлози

Разлози за приговор - ЗИП у члану 21. став 4. прописује обавезу дужника да образложи приговор против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе. ЗИП међутим не наводи који су то разлози. [20)] ЗИП само у члану 15. на-

20. У хрватском извршном процесном праву приговор против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе(односно против дела којим је одлучено о извршењу) , може се поднети из истих разлога из којих се решење о извршењу на основу извршне исправе може побијати жалбом. То су разлози наведени у члану 46. Овршног закона: 1) ако је исправа на основу које је донешено решење о извршењу нема својство извршне исправе; 2) ако извршна исправа није стекла својство извршности; 3) ако је извршна исправа на основу које је донесено решење о извршењу укинута, поништена, преиначена или на други начин стављена ван снаге, односно изгубила је своју делотворност, тј. остала је без учинка; 4) ако су се странке јавном или по законом оверном приватном исправом састављеном након настанка извршене исправе, споразумеле да извршни поверилац ("оврходитељ") неће на основу извршне исправе, трајно или за одређено време тражити извршење; 5) ако је протекао рок у коме се по закону може тражити извршење; 6) ако је извршење одређено на предмету који је изузет од извршења, односно на којему је могућност извршења ограничена; 7) ако извршни поверилац није овлашћен да тражи извршење на основу извршне исправе, односно ако није овлаштен на основу ње да тражи извршење против извршеника; 8) ако није испуњен услов који је одређен извршном исправом, осим ако законом није друкчије прописано; 9) ако је потраживање престало на основу чињенице која је настала у време кад је извршеник није више могао успешно истаћи у поступку из кога потиче одлука, односно ако је потраживање престало на сонову чињенице која је настала након закључења судског или управног поравнања или састављања јавнобележничке исправе; 10) ако је на основу чињенице која је настала у време кад је извршни дужник више није могао истаћи у поступку из кога потиче одлука, односно ако је на основу чињенице која је настала након закључења судске или управне нагодбе или састављања јавнобележничког акта, трајно или за одређено време, одгођено, забрањено, измењено или на други начион онемогућено испуњење тражбине; 11) ако је наступила застарелост потраживања о о којем је одлучено извршном исправом. Дакле, сви ови разлози се могу навести у приговору против веродостојне исправе. Установљена је и обавеза суда да на разлоге из тачака 1, 3 и 5 пази по службеној дужности, затима на околност из тачке 6. да је извршење одређено на предметима који представљају ствари ван промета, односно посебим законом су изузете из извршења, као и на околност да је наступила застарелост тражбине из тачке 10. Ако се приговор подноси из разлога који су наведени 7) -11) може се поднети против дела решења о извршењу на основу веродостојне исправе којим је одлучено о извршењу, само ако се тај приговор заснива на чињеници која је настала након доношења решења о извршењу. (Види члан 53. став 1. и став 2. Овршног закона Хрватске)

води разлоге за жалбу против решења о извршењу донетог на основу извршне исправе. Од 11 наведних разлога, долазе у обзир неколико: 1) Ако суд који је донео решење о извршењу није надлежан (члан 15. став 1. тачка 1. ЗИП) ; 2) ако није протекао рок за намирење потраживања или није наступио услов одређен поравнањем (члан 15. став 1. тачка 6; 3) ако је извршење одређено на стварима, новчаном потраживању и другим правима који су изузети од извршења, односно на којима је могућност извршења ограничена(члан 15. став 1. тачка 7. ЗИП) ; 4) ако је потраживање престало, при чему као узрок престанка потраживања долази у обзир било која чињеница која у смислу Закона о облигационом односима доводи до гашења облигације (чланом 15. став 1. тачка 8. је прописан исти разлог за жалбу против решења о извршењу на донетог на основу извршне исправе, с тим што је као услов предвиђено да чињеница мора наступити после извршности одлуке или пре тога, али у време када извршни дужник то није могао да истакне у поступку из кога потиче извршна исправа, односно, ако је потраживање престало на основу чињенице која је наступила после закљученог судског поравнања) . Ово ограничење је заправо последица забране *ne bis in idem*. Другим речима, када би се дозволило истицање чињеница без било каквог временског ограничења, извршни суд би дошао у ситуацију да цени чињенице о којима је већ одлучио парнични суд и које су стога захваћене дејством правноснажности. Како издавању веродостојне исправе не претходи спровођење парничног поступка, то ово ограничење не налази своју примену када је реч о приговору против решња о извршењу на основу веродостојне исправе) ; 5) ако је извршни поверилац одложио испуњење обавезе за време које још није истекло (члан 15. став 1. тачка 9. ЗИП) ; 6) ако је протекао рок у коме се по закону може предложити извршење (члан 15. став 1. тачка 10.) ; 7) ако потраживање није прешло на извршног повериоца односно ако обавеза није прешла на извршног дужника (члан 15. став 1. тачка 11. ЗИП) ; 8) ако је извршење одређено на основу исправе која нема својство веродостојне исправе. Остали разлози наведени у члану 15. не би могли бити основ за изјављивање приговора против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе, зато што су везани за поступак који претходи извршењу, односно за стављање ван снаге извршне исправе. Није тешко закључити да се већина цитираних разлога за приговор против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе тиче самог потраживања.[21)] То су пре свега чињенице које када су остварене доводе према одредбама ЗОО до престанка потраживања (испуњење, компензација, пренов итд.) или указују да оно није подобно за извршење (нпр. није протекао рок, односно није наступио услов.)

21. Ово би важило у ситуацији у којој се приговором решење о извршењу побија у целини, или ако се побија само први став решења о извршењу. Уколико пак, извршни дужник оспорава само други став решења о извршењу, требало би узети да је то могуће само из оних разлога из којих је могуће изјавити жалбу против решења о извршењу које је донето на основу извршне исправе.

Приговор мора бити образложен. Без обзира који је разлог у питању у конкретном случају он мора бити наведен у самом приговору. Нпр: "Против решења о извршењу насловног суда Пословни број ИВ-ив-12014/04 од 1. 11. 2004. године дужник благовремено изјављује приговор у целости, како за главни дуг у износу од 1. 097. 272, 18 дин. Тако и за камате и трошкове извршења из следећих разлога: Дужник је своју обавезу по фактури бр. 42999464. од 08. 05. 2003. измирио у целости компензацијом на износ 1. 097. 272, 18. дин која је спроведена 23. 03. 2004. год. (доказ: Изјава о компензацији од 23. 03. 2004. год. и извод из банке од 23. 03. 2004.)..."[22] ЗИП не наводи која је санкција у случају да приговору недостаје образложење. Овде, свакако, долази у обзир одбацивање приговора као неуредног у смислу члан 27. ЗИП односно сходне примене ЗПП.

Као најчешћи разлози који се истичу у приговору против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе јесу: испуњење обавезе, компензација и застарелост потраживања. О допуштености истицања месне ненадлежности у приговору којим се оспорава решење о извршењу на основу веродостојне исправе изјаснила се судска пракса. "Приговор месне ненадлежности против решења о извршењу на основу веродостојне исправе може се истаћи само у приговору којим се побија ово решење. Побијање решења само због месне ненадлежности није допуштено".[23] "Приговор месне ненадлежности у поступку поводом приговора против решења о извршењу на основу веродостојне исправе мора се истаћи у приговору против решења о извршењу ако се оно побија у целини или делимично у делу којим је дужник обавезан да намири потраживање. Ово даље значи да дужник-тужени у погледу месне ненадлежности у складу са одредбом члана 453. став 2. ЗПП може истаћи приговор месне ненадлежности само у приговору против решења о извршењу и то ако га побија у целини или само у делу у којем је обавезан да намири потраживање. Овакав приговор се не може истаћи на рочишту. [24]

Поступак и одлуке суда

Извршни дужник може побијати решење о извршењу донето на основу веродостојне исправе у целини, у делу у којем је обавезан да намири потраживање, или у делу у којем је одређено извршење. Ако извршни дужник не одреди ближе у самом приговору обим побијања, то ће ценити суд полазећи од оцене садржине самог приговора. [25] Неблаговремене, неедозвољене и непотпуне приговоре одбациће извршни суд. У судској пракси је заузет став, да ће суд донети решење о одбацивању приговора и у ситуацији у којој је дужник поднео необразложен приговор. "У таквом случају, суд ће поступити сходно одредбама члана 109. Закона о парнич-

22. Списи трговинског суда Уп. бр. 10/04.
23. Правно схватање одељења за привредне спорове, Виши привредни суд Србије од 16. 12. 1991. С. Вуковић, "Коментар Закона о извршном поступку", Београд, 2004. стр. 28.
24. Виши приврени суд Београд, став од 21. 10. 1991.
25. Решење Четвртог општинског суда, Посл. бр. I-X-6977/05.

ном поступку, и наложити дужнику да у одређеном року уреди приговор тако што ће га образложити. Ако дужник у остављеном року не поступку по налогу суда, суд ће приговор одбацити."[26] "Парнични суд не цени благовременост приговора против решења о извршењу на основу веродостојне исправе, већ суд који је донео решење о извршењу."[27] Уколико је приговор неблаговремен, непотпун или недозвољен, суд ће га одбацити са позивом на члан 458. став 1. ЗПП а у вези са чланом 27. ЗИП. "Ако дужник у приговору против решења о извршењу на основу веродостојне исправе, дужник није одредио обим побијања, ваља узети да се решење побија у целости."[28]

О саставу суда је било интересантних тумачења. У време важења ЗИП из 2000. било је прописано да о приговору одлучује веће тројице судија истог суда који је донео решење о извршењу. "О приговору против решења о извршењу на основу веродостојне исправе одлучује веће тројице судија истог суда у смислу члана 6. став 1. ЗИП, док парнични суд доноси одлуку о обавезујућем делу решења о извршењу на основу веродостојне исправе."[29] Нови ЗИП међутим, није сасвим прецизирао састав суда приликом одлучивање о приговору на решење донето на основу веродостојне исправе. Постоји схватање да овде треба применити одредбу о саставу суда из чл. 4. став 4. ЗИП која регулише састав првостепеног и другостепеног суда у извршном поступку. Према овом тумачењу, изузеци су прописани у члану 97. став 2. и члану 258. став 1. ЗИП, којима су регулисане ситуације у којима првостепени суд поступа у већу од тројице судија. Имајући у виду да је чланом 21. став 1. ЗИП прописано да ће суд коме је приговор поднесен ставити ван снаге део решења којима је одређено извршење, а није поменуто да то ради судско веће, по овом схватању треба узети да је по приговору надлежан да поступа судија појединац, при чему би против његове одлуке била допуштена жалба у складу са чланом 12. став 2. ЗИП. [30] "Одредбу члана 4. став 1. ЗИП треба тумачити тако да је њом уређен састав првостепеног и другостепеног суда. Све одлуке у првостепеном извршном поступку (пред првостепеним судом) доноси судија појединац, осим када је законом изричито другачије прописано, као што је на пример случај у члану 97. став 1. и члану 258. став 1. ЗИП. У прилог овом тумачењу иде и чињеница да ЗИП у одредбама члана 19. и 20. користи термин првостепени суд за оне ситуације у којима суди судија појединац."[31] За прихватање цитираног становишта постоје јаки

26. Правни став утврђен на седници одељења за привредне спорове Вишег трговинског суда у Београду од 15. 10. 2001.
27. Правни став утврђен на седници одељења за привредне спорове Вишег трговинског суда у Београду од 15. 10. 2001.
28. Ово решење је било предвиђено у Драфту Закона о извршном поступку који је израдила група експерата CLDS, али је у коначној верзији која је усвојена у скупштинској процедури изостављена. Мишљења сам да би ово тумачење могло да се примени и сада ради попуњавања правне празнине која постоји у важећем Закону.
29. Правни став утврђен на седници одељења за привредне спорове Вишег трговинског суда у Београду од 15. 10. 2001.
30. Види "Закључци са саветовања о примени ЗИП", Београд, 2005. www. fpp. edu. yu

аргументи. Наиме, извршни суд када му буде поднесен приговор против решења о извршењу на основу веродостојне исправе, треба само да утврди обим побијања и да потом достави списе суду који ће бити надлежан за одлучивање. Посао извршног суда, се у том случају своди на обављање чисто техничких радњи. У том смислу треба разумети реч "суд", коме је поднет приговор против решења о извршењу на основу веродостојне исправе, треба разумети као судију појединца. Ово, зато што у првостепеном извршном поступку увек као што смо видели поступа судија појединац. Поступање у већу од тројице судија би више имало смисла у ситуацији у којој првостепени суд одлучује поводом изјављене жалбе. У том случају извршни суд улази у меритум, па би у том случају у циљу заштите процесних гарантија учесника у поступку било логичније, да се предвиди поступање судског већа. Како међутим, суд којем је поднет приговор против решења о извршењу на основу веродостојне исправе нема таква овлашћења, већ поступа пре свега вођен аутоматизмом, нема потребе за поступањем судског већа. Иначе не смемо сметнути с ума да је против решења извршног судије донетог по приговору изјављеном на решење о извршењу на основу веродостојне исправе дозвољена жалба."Против решења извршног судије донетог по приговору изјављеном на решење о извршењу на основу веродостојне исправе дозвољена је жалба, јер иста није изричито законом искључена (члан 12. став 2. ЗИП) , а иста нема суспензивно дејство. (члан 12. став 5. а у вези члана 259. став 3. ЗИП) . "[32)]

а) Уколико се решење о извршењу донесено на основу веродостојне исправе побија у целини или у делу којим је дужник обавезан да намири потраживање, суд којем је приговор поднесен ставиће ван снаге решење о извршењу у делу у којем је одређено извршење, а даљи поступак ће се наставити по одредбама ЗПП, као поступак поводом приговора изјављеног против платног налога. (У новом ЗИП је направљена грешка у формулацији члана 21. став 1. тако што је у другом реду наведено " у делу којим је одређено извршење", а требало је да пише "у делу у којем је дужник обавезан да намири своје потраживање") . "Суд коме је против решења донетог на основу веродостојне исправе изјављен приговор, ставиће ван снаге решење о извршењу у делу којим је одређено извршење и укинуће спроведене радње, поступак ће прећи у парнични, а ако исти суд није месно надлежан за парнични поступак, суд неће донети решење о месној ненадлежности, већ ће предмет директно доставити месно надлежном суду. Према члану 55а став 2. ЗИП, ако се решење о извршењу побија у целини или само у делу којим је дужник обавезан да намири потраживање, суд коме је приговор поднесен ставиће ван снаге решење о извршењу у делу у коме је одређено извршење и укинуће спроведене радње, а поступак ће се наставити као поводом приговор против платног налога, а ако за то није месно надлежан доставиће предмет надлежном суду. Ако извршни суд није за то месно надлежан доставиће предмет надлежном суду. [33)] "Када се поступак наставља

31. Правни став Вишег трговинског суда од 20. септембра 2005.
32. Правни став Вишег трговинског суда утврђен 20. 09. 2005.
33. Види члан 21. став 1. ЗИП.

као поводом приговора против платног налога, није реч о другом спору него о истом спору који је настао у току судског извршног поступка са истим извршним и тужбеним захтевом, па се месна надлежност парничног суда не одређује по члану 63. Закона о парничном поступку". [34] Подсетимо се, платни налог се издаје у парничном поступку када поверилац у тужбеном захтеву тражи да му дужник намири његово доспело новчано потраживање, а то потраживање се доказује неком од веродостојних исправа (јавне исправе, приватне исправе, на којима је потпис обвезаника оверио орган надлежан за оверавање, менице и чекови са протестом и повратним рачунима ако су они потребни за заснивање захтева, изводи из пословних књига, фактуре, као и друге исправе којима је посебним прописима дат значај јавних исправа) . [35] Решење о извршењу на основу веродостојне исправе и платни налог су у односу искључивости. Ако се на основу веродостојне исправе може тражити извршење, суд ће издати платни налог само ако тужилац учини вероватним постојање правног интереса за издавање платног налога. У супротном, ваља узети да ће предлог за издавање платног налога бити одбачен. Платни налог се може побијати само приговором. Изјављивање приговора има за последицу спречавање наступања правноснажности платног налога. Приговор се изјављује у року од 3 дана од дана достављања платног налога. Уколико је приговор неблаговремен, недозвољен или непотпун суд ће га одбацити. [36] Ако су све процесноправне претпоставке испуњене, одржава се рочиште за главну расправу. Странке могу у току главне расправе износити нове чињенице, предлагати нове доказе, док тужени може да истиче нове приговоре против платног налога. Значи, овде се не примењује начело евентуалности. Суд се може по службеној дужности огласити месно ненадлежним, најдоцније до издавања платног налога. Тужени се може позвати на месну ненадлежност само у приговору против платног налога. Ако после издавања платног налога утврди да је месно ненадлежан, неће се укинути платни налог већ ће по правноснажности решења којим се оглашава ненадлежним уступити предмет надлежном суду. Ако се после издавања платног налога огласи стварно ненадлежним, укинуће платни налог и по правноснажности решења доставиће предмет надлежном суду. [37] Суд који одлучује поводом изјављеног приговора може укинути платни налог (тј. у нашем случају решење о извршењу донето на основу веродостојне исправе) у целини, или делимично или ће га одржати на снази. У случају одустанка од приговора или повлачења предлога у току парничног поступка, решење о извршењу у делу којим је дужник обавезан да намири потраживање остаје на снази, или се укида у границама одустанка од приговора, односно повлачења предлога."[38]

34. Види Савезни суд ГСН, 16/95, С. Вуковић, "Коментар Закона о извршном поступку", Београд, 2004. стр. 28.
35. Види члан 453. став 1. и став 2. ЗПП
36. Види члан 458. став 1. ЗПП
37. Види члан 461. ЗПП

По приговору дужника против решења о извршењу на основу веродостојне исправе (ако се побија само први обавезујући део решења, или решење у целини) извршни суд доноси решење којим ставља ван снаге решење о извршењу донето на основу веродостојне исправе у делу у коме је одређено извршење и укида спроведене извршне радње. Остаје да се одлучи о делу решења о извршењу којим је обавезан дужник, који је по изјављивању приговора постао туженик, да повериоцу, сада тужиоцу, исплати потраживање опредељено предлогом за извршење, који је после приговора постао тужба. Изреком пресуде првостепени парнични суд треба да одлучи о судбини решења о извршењу које није стављено ван снаге, тј. у обавезујућем делу и о трошковима извршења. Решење донето по приговору против решења о извршењу на основу веродостојне исправе је правноснажно."О приговору против решења о извршњу на основу веродостојне исправе из члана 22. ЗИП одлучује веће од тројице судија првостепеног суда из члана 6. став 1. ЗИП а не референти у извршној писарници. Референти у извршној писарници проводе само технички део у смислу израде решења по приговору који је донело веће тројице судије првостепеног суда. Решење тројице судија првостепеног суда се доставља странкама у извршном поступку, повериоцу и дужнику. То зато што се ради о судској одлуци којом је одлучено захтевима и правима странака у извршном поступку. Аналогно се примењује одредба члана 376. Закона о парничном поступку која налаже да се другостепена одлука, а то је овде одлука већа тројице судија првостепеног суда, предаје странкама и заинтересованим лицима. Решење већа тројице судија првостепеног суда донето по приговору је правноснажно у смислу одредбе члама 8. став 4. ЗИП, па се исто не може поново побијати приговором као правним леком."[39] Када је реч о изгледу изреке првостепене пресуде ако је поступак покренут предлогом за извршење на основу веродостојне исправе, и на ово питање је одговор дала судска пракса. "Када је у питању одлука првостепног суд садржана у ставу I изреке, поставља се питање како правилно треба да гласи изрека првостепене пресуде ако је поступак покренут предлогом за извршење на основу вероодостојне исправе. Да ли треба одржати на снази решење о извршењу на основу веродостојне исправе или изреком пресуде обавезати туженог да изврши одређену радњу, а решење о извршењу на основу веродостојне исправе укинути у целини. Изреком пресуде првостепени суд треба да одлучи о судбини решења о извршењу које није стављено ван снаге тј. у обавезујућем делу и о трошковима извршења. На ову процесну ситуацију примењује се одредба члана 451. став 4. Закона о парничном поступку, а у вези са чланом 54. став 1. Закона о извршном поступку, што даље значи да се одлучује као поводом приговора изјављеног против платног налога. Дакле изрека пресуде би процесно требало да гласи да се одржава на снази првостепено решење о извршењу у делу у којем је дужник обавезан на плаћање и

38. Правно схватање Вишег привредног суда од 21. 10. 1991. С. Вуковић, "Коментар Закона о извршном поступку", Београд, 2004. стр. 28.
39. Правни став утврђен на седници Одељења за привредне спорове Вишег трговинског суда од 27. 09. 2004.

на трошкове извршења. Међутим, првостепени суд из разлога практичности може и другачије да одлучи. То даље значи, да може да укине решење о извршењу у делу у коме је тужени обавезан на плаћање опредељено предлогом за извршење и у делу у којем је обавезан на трошкове извршења и таквим одлучивањем суд не чини битну повреду парничног поступка. Ради се о процесном овлашћењу заснованом на практичним разлозима."[40)]

б) Ако дужник изјави приговор само против дела решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе којим је одређено извршење, поступак ће се наставити као поступак по жалби поднетој против решења о извршењу донетој на основу извршне исправе. То значи да ће се приговор против решења доставити извршном повериоцу. Он може у року од три дана од дана пријема приговора да одговори. Ако поверилац то учини, или протекне рок за подношење одговора, суд ће заказати рочиште, ако оцени да је то потребно. Неблаговремен, недозвољен или непотпун приговор ће одбацити првостепени суд. Ако је приговор изјављен из разлога ненадлежности првотепни суд ће укинути своје решење, као и спроведене радње и уступити предмет надлежном суду. За одлучивање поводом приговора ће бити надлежан другостепени суд у већу од тројице судија. Изузетно могуће је да поступа првостепени суд, ако оцени да је приговор оправдан, у којем случају ће приговор усвојити обуставити извршење и укинути спроведене радње. На овако донето решење може се изјавити жалба другостепеном суду.

Поставља се питање шта уколико поверилац у свом предлогу за извршење на основу веродостојне исправе наведе да ће се предлог сматрати тужбом уколико дужник изјави против решења о извршењу приговор? Одговор на ово питање је давала судска пракса из времена важења ЗИП из 1978 и ЗИП из 2000. "Кад тужилац у предлогу за извршење на основу веродостојне исправе затражи да се, у случају да дужник поднесе приговор против решења о извршењу тај предлог сматрати тужбом (члан 55. , став 3. и 4. ЗИП из 1978) па се тај услов оствари, поступак се наставља по правилима парничног поступка. У том случају се и надлежност суда одређује према одредбама Закона о парничном поступку. "Ако поверилац пропусти у предлогу за извршење предложити да се тај предлог има сматрати тужбом ако дужник приговори решењу о извршењу, суд не може такав предлог прогласити тужбом у смислу члана 55. ст 3. ЗИП. Основано дужник истиче у својој жалби да поверилац у свом извршном предлогу није предложио да се, за случај приговора против извршног решења, извршни предлог сматра тужбом. Заиста, у предлогу за извршење поверилац није дао такав предлог па суд није иамо основа утврдити да се предлог за извршење сматра тужбом. Наиме, предлог за извршење на темељу веродостојне исправе, за случај да дужник поднесе приговор против решења о извршењу сматра се тужбом само ако је поверилац дао такав предлог у самом предлогу за извршење. Без таквог предлога предлог за извршење не може се сматрати тужбом"[41)] "Кад дужник приговори решењу о извршењу на темељу веродостојне

40. Пресуда Вишег трговинског суда у Београду Пж. 5680/03 од 8. 12. 2003.
41. ВпсХ Пж-338/86 од 11. 03. 1986. ПНз 32/203.

исправе, суд који је дозволио извршење ставиће решење ван снаге, укинути проведене радње и провести поступак по тужби, ако је то поверилац тражио у предлогу."[42] "Ако поверилац уз предлог за извршење није поднео веродостојну исправу, па је суд тај прелог одбио, предлог се не може сматрати тужбом ни онда када је поверилац то у предлогу захтевао."[43] "Приговор на решење о извршењу донето на основу веродостојне исправе не мора да садржи оно што треба да садржи и одговор на тужбу. Ово због тога што се након изјављивања приговора против решења о извршењу поступак наставља као поступак повоодм приговора против платног налога у смислу члана 21. став 1. ЗИП. Поступак по платном налогу представља посебан поступак, који је регулисан одредбама Главе XXXII Закона о парничном поступку (члан 453 до 464), а њима се приговор не уподобљава са одговором на тужбу."[44] Поступак извршења на основу веродостојне исправе је скоро у потпуности потиснуо поступак за издавање платног налога (посебан парнични поступак) . Ипак, није баш охрабрујући напредак остварен на плану поједностављења и убрзања процедуре.[45] То се најбоље види на примеру судског поступања поводом изјављеног приговора против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе. Поједини судови поступају на начин да предлог сматрају тужбом, а одлучују пресудом којом тужбени захтев усвајају или одбијају. У пракси пак неких других судова, примећено је да се приликом усвајања захтева одржава на снази решење о извршењу које је извршни суд претходно ставио ван снаге. Ова конфузија је последица упућујућих одредаба ЗИП које предвиђају да ће се поступак поводом приговора против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе, наставити као поступак поводом приговора против платног налога. [46] У поступку поводом изјављеног приговора против платног налога могуће су две солуције:1) платни налог се укида и 2) платни налог остаје на снази. Када поверилац коначно исплива из ових процедуралних тешкоћа и добије одлуку у своју корист мора поново тражити извршење, само овог пута на основу извршне исправе. Из свега реченог се може закључити да начин на који је регулисан поступак по приговору против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе не доприноси економичности и хитности извршног поступка. [47] По нашем мишљењу, решење по којем би суд којем је поднесен предлог за извршење на основу веродостојне исправе тај предлог, у ситуацији да се дужник приговором успротивио извршењу подношењем приговора, третирао као тужбу, је дискутабилно. Наиме, ако би извршни дужник могао подношењем необразложеног приговора, тј. простом изјавом, да изазове конверзију предлога за извршење у тужбу, то би имало несагле-

42. Вс ЦГ Пж-310779 од 7. 05. 1980. "Информатор" 2874/81
43. ВпсСр Пж-3683/84 од 19. X 1984.
44. Правни став Вишег трговинског суда утврђен 20. 09. 2005.
45. Светозар Добросављев, "Извршење грађанскоправних и других судских одлука по Закону о извршном поступку", Гласник адвокатске коморе Војводине, бр. 1-2/2000, стр. 24.
46. Светозар Добросављев, op. cit. стр. 24.
47. Светозар Добросављев, op. cit. стр. 24.

диве последице. То би наиме, довело до преласка у парнични поступак у којем би извршни поверилац сада у улози тужиоца требало да исходује извршну исправу, па на основу ње да тражи извршење. Овакаво решење би свакако било неекономично. Нови ЗИП је у том смислу учинио квалитативни помак, прописујући да приговор против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе мора бити образложен. На тај начин се спречава да извршни дужник кроз неутемељено и неквалификовано противљење извршењу на основу веродостојне исправе, доведе до упућивања на парнични поступак и на тај начин осујети намирење извршног повериоца.

У парничном поступку, суд ће одлучити и о трошковима који су проузроковани изјављивањем приговора против решења о извршењу на основу веродостојне исправе. "О трошковима поступка извршења на основу веродостојне исправе кад је стављено ван снаге решење о извршењу одлучује се у парници."[48)] На основу предлога за извршење на основу веродостојне исправе извршни суд доноси решење о извршењу и одлучује о трошковима извршења.

Интересантно је питање материјалне правноснажности одлуке која се доноси поводом приговора против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе. У односима између извршног повериоца и извршног дужника, мишљења смо да је одлука подобна за материјалну правноснажност, пошто се она доноси по претходном изјашњењу странака извршног поступка. Предње важи како у случају када се решење о извршењу побија у обавезујућем делу или у целини (у ком случају даљи поступак се одвија по одредбама ЗПП којима се регулише поступак по приговору поводом платног налога) , и у ситуацији када се решење о извршењу побија у одређујућем делу у ком случају се поступак наставља по одребама ЗИП које уређују поступак по жалби. Материјална правноснажност би значила у овој ситуацији да извршни дужник не може из истих разлога и са истим доказним средствима да подноси нов приговор, ако је раније поднети приговор одбијен. Приговор који би био заснован на поптуно новим разлозима би пак био допуштен. То би наравно било могуће само у ситуацији да су ти нови разлози за приговор постојали и у ранијем постуку, али их извршни дужник није износио.

48. Окружни суд у Пожаревцу, Гж 869/93. С. Вуковић, "Коментар Закона о извршном поступку", Београд, 2004. стр. 28.

Nikola Bodiroga
Assistant at the Faculty of Law, University of Belgrade

OBJECTION AGAINST THE ENFORCEMENT ORDER BASED ON THE AUTHENTIC DOCUMENT

Summary

Serbian new Law on enforcement procedure permitts the coercive enforcement of money claims based on authentic documents. The law enumerates these authentic documents in article 36. For the purpose of the law, the following shall be considered an authentic document: 1) bills of exchange and cheques (protested and with a return charge) , 2) bonds and other serial securities entitling their holders to cash in their nominal value, 3) bills, 4) business book excperts for the price of utilities, water, heating, garbage collection and similar services, 5) official document creating an enforceable money obligation, 6) bank guarantee, 7) letter of credit, 8) debtor's certified statement, authorising creditor to order a money transfer. Authhentic document shall be suitable for enforcement if it designates enforcement creditor, enforcement debtor, object of enforcement, its type, scope and time period of compensation. According to the principles of our constitution that provide each citizeen a right to use a legal remedy against any decision regarding its rights, Law on enforcement procedure allows enforcement debtor to lodge an objection against the enforcement order issued on the basis of authentic document. This objecton has to be explained. Grounds for objection are not explicitily stated in the law, but in practise those are usually the facts that prove that the claim has been extinguished. The right to file an objection against the enforcement order based on authentic document, is necessary to ensure legality and efficiency in enforcement proceedings.

***Key words**: authentic document, enforcement order, objection, procedure.*